

International Journal of Languages' Education and Teaching

Volume 9, Issue 3, September 2021, p. 21-42

Received	Reviewed	Published	Doi Number
30.07.2021	03.09.2021	25.09.2021	10.29228/ijlet.52202

Current Developments In German Language Teaching Undergraduate Program

Ayhan Yavuz ÖZDEMİR¹

ABSTRACT

Rapid developments in today's world necessitate the transformation and changes in the teaching profession, as it does in many occupational groups. One of the points where the transformations and developments have reflected is the German language teaching undergraduate program which is applied for the training of German language teachers. Therefore, this study concentrated on the question of current developments regarding the German language teaching undergraduate program which is implemented during German language teacher training. In this context, the study addressed changes in the German language teaching undergraduate program in 2018 and later by using the document analysis method and focused on the association of these changes with developments in the teacher training process. In the study which used document analysis as a research method was concluded that the German language teaching undergraduate program which was put into practice in 2018, brought some innovations and criticisms, the purpose of the CoHE (Council of Higher Education) delegated its authority was eliminated the existing criticisms and introduced innovation to the program creation process. It was also stated that current perspectives such as constructivist theory and the Bologna process were effective in program changes in recent years. It was emphasized that skills such as lifelong learning, critical thinking and accessing information should be gained to German language teacher candidates with the implementation of the program.

Key Words: German Language Teaching Undergraduate Program, German Language Teacher Training, Program Creation, Current Perspectives in Teacher Education

Almanca Öğretmenliği Lisans Programı ile İlgili Güncel Gelişmeler

ÖZET

Günümüz dünyasında yaşanan hızlı gelişmeler birçok meslek grubunda olduğu gibi öğretmenlik mesleğinde de dönüşüm ve değişimleri zorunlu kılmaktadır. Yaşanan dönüşüm ve değişimlerin yansımaları bulunduğu noktalardan birisi Almanca öğretmeni yetiştirimi için uygulanan Almanca öğretmenliği lisans programıdır. Bu gerekçe ile bu çalışmada Almanca öğretmeni yetiştirim sürecinde uygulamaya konulan Almanca öğretmenliği lisans programı ile ilgili güncel gelişmelerin neler olduğu sorusu üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu bağlamda çalışmada 2018 yılında ve sonrasında Almanca öğretmenliği lisans programı ile ilgili yapılan değişiklikler ele alınmış ve bu değişikliklerin öğretmen yetiştirim sürecinde yaşanan gelişmelerle ilişkisi üzerinde durulmuştur. Araştırma yöntemi olarak doküman analizinin kullanıldığı çalışma sonucunda 2018 yılında uygulamaya konulan Almanca öğretmenliği lisans programının birtakım yenilikleri ve eleştirileri beraberinde getirdiği, YÖK'ün yetki devri kararının var olan eleştirileri gidermeye yönelik olduğu ve program oluşturma sürecine yenilik kattığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca yapılandırmacı öğrenme kuramı ve Bologna süreci gibi bakış açılarının son yıllarda yaşanan program değişikliklerinde etkili olduğu dile getirilmiştir. Bunun yanında yaşam boyu öğrenme, eleştirel düşünme ve bilgiye ulaşma gibi becerilerin programın uygulanması ile Almanca öğretmeni adaylarına kazandırılması gerektiği vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Almanca Öğretmenliği Lisans Programı, Almanca Öğretmeni Yetiştirimi, Program Oluşturma, Öğretmen Yetiştiriminde Güncel Yaklaşımlar

¹ Arş. Gör. Dr., Hakkari Üniversitesi, ayhanyavuzozdemir@hakkari.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2601-2486

1.Giriş

Ülkemizde ortaöğretim kurumlarında verilen yabancı dil eğitimi ile ilgili eleştiriler söz konusudur ve eleştiri yöneltilen sorunların çözümü için yükseköğretim kurumlarına başvurulmaktadır. Böylelikle “ortaöğretim kurumlarında çözümlenemeyen Yabancı Dil öğretimi, bir şekilde üniversite programlarına taşınmaktadır” (Kınsız, 1996, s.108). Ancak çözüm arayışı için başvuru alan yükseköğretim kurumlarında da yabancı dil eğitimi ve yabancı dil öğretmeni yetiştirimi noktasında birçok sorunla karşı karşıya kalınmaktadır. Balcı’ya (1991) göre yabancı dil eğitimi hedefine ulaşamamakta, öğrenciler mezun olduktan sonra küçük bir diyalog dahi kuramamaktadır. Hatta üniversitelerdeki yabancı dil öğretimi bölümleri mezunları bile çoğunlukla yabancı dil öğretmenlerinden beklenen yabancı dil öğretmenliği mesleğinin taleplerini ya da iletişimsel başarıyı sağlamaya uygun değildir. Bu eleştirinin odağında yabancı dil öğretmenliği eğitiminin öğretmenler, ders kitabı yazarları, program geliştiricileri gibi tüm katılımcıları yer almaktadır (s.133). Yöneltile eleştiriyle Almanca öğretmenlerinin nitelikleri ile ilgili sorunların neler olduğu gösterilmektedir ve bu sorunların çözüme kavuşturulması gereklidir, çünkü Özbek’in (1991) dile getirdiği gibi iyi eğitim almamış Almanca bölümlerinin mezunları ülkenin her tarafına dağılmakta ve üniversitelerde, okullarda ve diğer çalışma alanlarında işe başlamaktadırlar. Onların gerekli bilgi ve deneyimleri olmadan çalışmaları, işlerini iyi yapamamaları göz ardı edilemez ve bunun sorumluluğu başkalarına yüklenemez (s.49). Yapılan bu tespitler hâlâ geçerliliğini koruduğundan Alman dili eğitimi anabilim dallarında nitelikli Almanca öğretmeni yetiştirilmesi için gerekli önlemlerin alınması, geçmişte olduğu gibi bugün de önem arz eden bir konudur. Tapan (1993) bir gereksinim haline gelen yabancı dil bilmenin, hedef dilin öğrenim ve öğretimi ile ilgili sorunlara da daha bilinçli bir şekilde eğilmeyi zorunlu kıldığını belirtir. Yabancı dil öğretimi çok yönlü bir uğraş olduğundan konuya ilişkin sorunların çözümü için başvurulacak yollar tek bir boyuta indirgenemez. Bu uğraşta başarılı olmak konun çağdaş ölçütler kapsamında farklı boyutları ile irdelenmesi sonucu mümkün olabilir (s.191). Bunun için üzerinde durulması gereken noktalardan birisi Almanca öğretmeni yetiştirim sürecinde uygulanan Almanca öğretmenliği lisans programlarıdır. Nitelikli Almanca öğretmeni yetiştirimi ve bu konudaki eleştirilerin giderilmesi için bu programlara başvurulmaktadır. Ancak yapılan araştırmalar (Tapan, 2001; Uslu, 2006; Sakarya Maden, 2011) bu programların sorunlu taraflarının olabileceğini ve zamanla güncellenmesi gerekebileceğini göstermektedir. Bu nedenle üniversitelerin Alman dili eğitimi anabilim dallarında yürütülen araştırma ve geliştirme faaliyetleri aracılığıyla Almanca öğretmenliği lisans programı ile ilgili sorunlara çözümlerin üretilmesi, yeni oluşturulacak programların içeriğinin şekillendirilmesine katkı sağlayabilecek sonuçlara ulaşılması gerekmektedir. Böylelikle daha nitelikli Almanca öğretmenliği lisans programlarının hazırlanması yolunda olumlu adımların atılması sağlanabilecektir. Konu ile ilgili ihtiyaçlar Almanca öğretmenliği lisans programının çeşitli zamanlarda yeniden yapılandırılmasına neden olmuştur. Yeniden yapılanma çalışmaları ile yabancı dil eğitime ilişkin sorunların ve beklentilerin giderilmesi için çabalanmış, Almanca öğretmeni adaylarının nasıl daha donanımlı hale getirilebileceğine yönelik arayışlara girilmiştir. “Her yeniden yapılanma olanağı var olanın değerlendirilmesi, sorunlara çözümler üretilebilmesi ve yapıcı öneriler geliştirilebilmesi için bir fırsattır” (Polat ve Tapan, 2013, s.259). Bu düşüncüyü temel alarak çalışmada Almanca öğretmenliği lisans programında yaşanan değişimler ve çok ögeli bir süreç olan öğretmen yetiştirimi konusundaki güncel gelişmelerin Almanca öğretmenliği lisans programının şekillendirilmesi ile ilişkisi tartışılmıştır. Çalışmada kullanılan araştırma yöntemi aşağıdaki bölümde ele alınmıştır.

2. Yöntem

Almanca öğretmeni yetiştirme sürecinin belirli bir mantık çerçevesinde yürütülebilmesi için çeşitli öğelerin gözetilmesi ile oluşturulan Almanca öğretmenliği lisans programı uygulamaya konulmaktadır. Uygulamaya konulan program, Almanca öğretmeni adaylarının istenilen beklentiler çerçevesinde yetiştirilebilmesine fayda sağlamaktadır. Almanca öğretmenliği lisans programı ile ilgili son yıllarda önemli gelişmeler yaşanmıştır. Yılmaz, Yener ve Yılmaz'a (2021) göre eski programların detaylı biçimde ele alınması, eksik yönlerinin belirlenmesi ve yeni programda bu eksikliklerin giderilmesi mevcut ihtiyaçlara göre bir programın oluşturulabilmesi için gereklidir (s.920). Bu çerçevede öğretmen yetiştirme lisans programları ile ilgili yapılacak çalışmaların yeni oluşturulacak programlar için yol gösterici olabileceği söylenebilir. Çalışmada Almanca öğretmeni yetiştirme sürecinde uygulamaya konulan Almanca öğretmenliği lisans programı ile ilgili yaşanan güncel gelişmelerin neler olduğu sorusuna cevap aranmıştır. Araştırmada veri kaynağı olarak yazımlanmış kaynaklar kullanılmıştır. Aziz (2013) araştırmalarda kullanılan yazılı kaynakların, yazımlanmış kaynaklar arasında verilerin elde edileceği en yaygın kaynaklar olduğunu söyler. Yazılı kaynaklardan faydalanmanın önkoşulu, yazılı iletişim teknolojisindeki kaynakların yakından takip edilmesidir. Günümüzde kullanılan yaygın yazılı araştırma kaynakları kitaplar, bilimsel dergiler, gazeteler, sürekli yayınlar, başvuru kitapları, yazılı belgeler ve istatistik raporlarıdır. Yazılı kaynakların yanında sözlü ve görüntülü kaynaklar, internet diğer yazımlanmış kaynak türleridir (s.61-69). Bu çalışmada Almanca öğretmenliği lisans programları konusunda yaşanan gelişmelerle ilgili içeriklere sahip kitaplar, bilimsel dergiler ve internet kaynaklarından elde edilen bilgiler kullanılmıştır. Aziz'e (2013) göre araştırmanın yapılmasında kullanılacak yöntem önemlidir. Söz konusu yöntem ve verilerin toplanmasında kullanılan teknikler, araştırmanın başında belirlenir. Hangi yöntemin araştırmada kullanılacağı araştırmanın konusuna, amacına, araştırmayı yapan kişinin bilgi ve deneyimine bağlıdır (s.73). Araştırma sorusuna cevap bulmak amacıyla çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılarak 2018 yılında uygulamaya konulan Almanca öğretmenliği lisans programı incelenmiş, getirilen yenilikler 2006 yılındaki programla karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Ayrıca YÖK'ün eğitim fakültelerine yaptığı program oluşturmaya yönelik yetki devri kararı ve Almanca öğretmenliği lisans programına yansıyan güncel yaklaşımlar üzerinde durulmuştur. Çalışmada araştırma sorusuna cevap aranarak Almanca öğretmenliği lisans programı ile ilgili gelişmelerin ortaya konulması, bu programda yapılan değişikliklerin öğretmen yetiştirme sürecindeki gelişmelerle ilişkisinin ele alınması ve programın şekillendirilmesini etkileyen faktörleri görünür kılarak nitelikli Almanca öğretmeni yetiştirme sürecine katkıda bulunulması amaçlanmıştır.

3. Bulgular

3.1. 2018 Yılında Uygulamaya Konulan Almanca Öğretmenliği Lisans Programının İncelenmesi

Almanca öğretmenliği lisans programı ile ilgili güncel gelişmelerin ele alındığı bu çalışmada ilk olarak 2018 yılında uygulamaya konulan Almanca öğretmenliği lisans programı incelenmiştir. Bu kapsamda 2006 ve 2018 yıllarında uygulamaya konulan Almanca öğretmenliği lisans programları karşılaştırmalı olarak aşağıda sunulmuş ve içerikleri ele alınmıştır.

2006 Yılında Uygulamaya Konulan Programın I. ve II. Yarıyıl Dersleri²

I.Yarıyıl Dersleri				
KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Almanca Dilbilgisi I	3	0	3
A	Sözlü İletişim Becerileri I	3	0	3
A	Okuma Becerileri I	3	0	3
A	Yazma Becerileri I	3	0	3
GK	Türkçe I: Yazılı Anlatım	2	0	2
GK	Bilgisayar I	2	2	3
MB	Eğitim Bilimine Giriş	3	0	3
Toplam		19	2	20

II.Yarıyıl Dersleri				
KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Almanca Dilbilgisi II	3	0	3
A	Sözlü İletişim Becerileri II	3	0	3
A	Okuma Becerileri II	3	0	3
A	Yazma Becerileri II	3	0	3
A	Karşılaştırmalı Ülke Bilgisi	3	0	3
GK	Bilgisayar II	2	2	3
GK	Türkçe II: Sözlü Anlatım	2	0	2
MB	Eğitim Psikolojisi	3	0	3
Toplam		22	2	23

2018 Yılında Uygulamaya Konulan Programın I. ve II. Yarıyıl Dersleri³

I. Yarıyıl Dersleri				
KODU	DERSİN ADI	T	U	K
MB	Eğitime Giriş	2	0	2
MB	Eğitim Psikolojisi	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 1	2	0	2
GK	Yabancı Dil 1	2	0	2
GK	Türk Dili 1	3	0	3
GK	Bilişim Teknolojileri	3	0	3
AE	Almanca'nın Yapısı 1	2	0	2
AE	Okuma Becerileri 1	2	0	2
AE	Yazma Becerileri 1	2	0	2
AE	Sözlü İletişim Becerileri 1	2	0	2
Toplam		22	0	22

II. Yarıyıl Dersleri				
KODU	DERSİN ADI	T	U	K
MB	Eğitim Sosyolojisi	2	0	2
MB	Eğitim Felsefesi	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 2	2	0	2
GK	Yabancı Dil 2	2	0	2
GK	Türk Dili 2	3	0	3
AE	Almanca'nın Yapısı 2	2	0	2
AE	Okuma Becerileri 2	2	0	2
AE	Yazma Becerileri 2	2	0	2
AE	Sözlü İletişim Becerileri 2	2	0	2
Toplam		19	0	19

2006 yılındaki programın I. yarıyılında 20 olan kredi sayısı 2018 yılındaki programda 22'ye çıkarılmıştır. 2006 yılındaki programın bu yarıyılında 4 alan eğitimi, 2 genel kültür ve 1 meslek bilgisi olmak üzere toplam 7 ders bulunurken 2018 yılındaki programda 4 alan eğitimi, 4 genel kültür ve 2 meslek bilgisi olmak üzere toplam ders sayısının 10'a yükseltildiği görülmektedir. II. yarıyıl da kredi sayısı 23'ten 19'a düşürülmüştür. 2006 yılındaki programın II. yarıyılında 5 alan eğitimi, 2 genel kültür ve 1 meslek bilgisi olmak üzere toplam 8 ders, 2018 yılındaki programın II. yarıyılında ise 4 alan eğitimi, 3 genel kültür ve

²Bkz. YÖK. (2007). Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programı. <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/egitim-fakultesi-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari.pdf>.

³ Bkz. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Almanca_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf.

2 meslek bilgisi olmak üzere toplam 9 ders bulunmaktadır. I. yarıyılın alan eğitimi kategorisinde önceki programda olduğu gibi öğretmen adaylarının Almanca dil becerilerini geliştirip güçlendirmeye yönelik “Okuma Becerileri 1”, “Yazma Becerileri 1”, “Sözlü İletişim Becerileri 1” ve “Almanca’nın Yapısı 1” dersleri, II. yarıyılta “Okuma Becerileri 2”, “Yazma Becerileri 2”, “Sözlü İletişim Becerileri 2” ve “Almanca’nın Yapısı 2” dersleri yer almaktadır. II. yarıyılta yer verilen alan eğitimi derslerinin I. yarıyıldaki derslerin devamı niteliğinde olduğu görülmektedir. Bunun yanında genel kültür dersleri olarak “Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 1”, “Yabancı Dil 1”, “Türk Dili 1” ve “Bilişim Teknolojileri 1” dersleri 2018 yılındaki programın I. yarıyılında, “Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi 2”, “Yabancı Dil 2” ve “Türk Dili 2” dersleri bu programın II. yarıyılında bulunmaktadır. Meslek bilgisi kategorisinde I. yarıyılta “Eğitime Giriş” ve “Eğitim Psikolojisi” dersleri, II. yarıyılta önceki programda bulunmayan “Eğitim Sosyolojisi” ve “Eğitim Felsefesi” dersleri yer almaktadır. Bu derslerin programa eklenmesi⁴ ile birlikte öğretmenlik mesleğine yönelik donanımların farklı yönleriyle ilk yarıyıllardan itibaren Almanca öğretmen adaylarına kazandırılmak istendiği sonucuna varılabilir. “(...) eğitim sürecinin en işlevsel etki alanını onun felsefesi oluşturmaktadır. Bu bağlamda eğitim felsefesi, bireyin ortak yaşam parametrelerindeki üretim ve kazanım faaliyetlerinin beceriye dönüşmüş yetkinlikleridir denebilir” (Bülbül, 2021, s.489). Dolayısıyla “Eğitim Felsefesi” dersinin programa eklenmesi eğitimin doğası, ilkeleri ve hedefleri gibi öğretmenlik mesleğinin felsefi boyutları konularında yetkin Almanca öğretmenlerinin yetiştirilmesinin hedeflendiğine işaret etmektedir. Benzer biçimde “Eğitim Sosyolojisi” dersinin programa eklenmesinin Almanca öğretmen adaylarını mesleğin sosyolojik boyutları konusunda donanımlı hale getirmeye yönelik olduğu ileri sürülebilir. Başka bir anlatımla bu ders ile yeni yetişmekte olan Almanca öğretmen adaylarına eğitim ve toplumsal yapı ilişkisi, toplumun eğitim ihtiyacı ya da eğitimin topluma yansımaları gibi eğitimin ve sosyolojinin karşılıklı etkileşimleri konularında yetkinlik kazandırılması hedeflenmiştir. Ulubey ve Başaran’a (2019) göre bu derslere özümseyerek katılan öğretmen adaylarının mesleki sorunları kolayca aşabilmesi ve mesleklerinin gerekliliklerini daha iyi yerine getirebilmeleri beklenebilir. Fakat “Eğitim Sosyolojisi” ve “Eğitim Felsefesi” dersleri ile bu özelliklerin kazanılması garanti altına alınamamaktadır. Bu noktada derslerin daha faydalı olması için bu derslerde kuramsal bilginin yaşamla ilişkilendirilmesi önerilebilir (s.293). Bu derslere programda yer verilmesi, Almanca öğretmen yetiştiriminde geleneksel eğitim anlayışına uygun özellikler yerine çağdaş eğitim anlayışına uygun çok yönlü becerilerin Almanca öğretmen adaylarına kazandırılmak istendiğinin kanıtıdır. 2006 yılındaki programla kıyaslandığında 2018 yılında uygulamaya konulan Almanca öğretmenliği lisans programının I. ve II. yarıyıllarında meslek bilgisi ve genel kültür derslerinin ağırlığı artırılmış, Almanca öğretmen adaylarına bu alanlarda daha çok beceri kazandırılması amaçlanmıştır. Ayrıca bu yarıyıllarda toplam ders sayısının artırıldığı belirlenmiştir. Bu değişiklik Almanca bilgi ve becerileri gelişim sürecinde olan Almanca öğretmen adaylarının meslek bilgisi ve genel kültür alanlarında daha fazla çaba göstermesi gerektiği anlamına gelmektedir. Bu kategorilerdeki ders sayılarının artırılması, Almanca öğretmen adaylarının alan eğitimi derslerine daha az zaman ayırmalarına neden olabilecek bir değişikliktir. Sonuç olarak Almanca öğretmen adaylarının Almanca dil becerileri konusunda kendilerini geliştirememeleri riskinin, I. ve II. yarıyıllardaki derslerin olumsuz yönü olduğu söylenebilir.

⁴ 2018 yılında uygulamaya konulan Almanca öğretmenliği lisans programında adları değiştirilen, uygulamadan kaldırılan ve eklenen dersler ile ilgili ayrıntılı bilgi için bakınız: Özdemir, A.Y. (2021). 2018 Yılında Uygulamaya Konulan Almanca Öğretmenliği Lisans Programının Değerlendirilmesi. G. Gürçay (Ed.), *Karadeniz 6. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Bildiri Metinleri İçinde*, 5-6 Haziran 2021 Sinop (s. 98-112). UBAK.

2006 Yılında Uygulamaya Konulan Programın III. ve IV. Yarıyıl Dersleri⁵

III.Yarıyıl Dersleri				
KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Almanca Dilbilgisi III	3	0	3
A	Dilbilim I	3	0	3
A	Alman Edebiyatı I	3	0	3
A	İleri Okuma ve Yazma Becerileri I	3	0	3
A	Almanca Öğretiminde Yaklaşımlar I	3	0	3
GK	Seçmeli I	2	0	2
MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	3	0	3
Toplam		20	0	20

IV.Yarıyıl Dersleri				
KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Karşılaştırmalı Dilbilgisi	3	0	3
A	Dilbilim II	3	0	3
A	Almanca Öğretiminde Yaklaşımlar II	3	0	3
A	Alman Edebiyatı II	3	0	3
A	İleri Okuma ve Yazma Becerileri II	3	0	3
GK	Bilimsel Araştırma Yöntemleri	2	0	2
MB	Öğretim Teknolojileri ve Materyal Tasarım	2	2	3
Toplam		19	2	20

2018 Yılında Uygulamaya Konulan Programın III. ve IV. Yarıyıl Dersleri⁶

III.Yarıyıl Dersleri				
KODU	DERSİN ADI	T	U	K
MB	Türk Eğitim Tarihi	2	0	2
MB	Öğretim İlke ve Yöntemleri	2	0	2
MB	Seçmeli 1	2	0	2
GK	Seçmeli 1	2	0	2
AE	Seçmeli 1	2	0	2
AE	Almanca Öğrenme ve Öğretim Yaklaşımları	2	0	2
AE	Alman Edebiyatı 1	2	0	2
AE	Dilbilim 1	2	0	2
AE	Almanca'nın Yapısı 3	2	0	2
Toplam		18	0	18

IV.Yarıyıl Dersleri				
KODU	DERSİN ADI	T	U	K
MB	Öğretim Teknolojileri	2	0	2
MB	Eğitimde Araştırma Yöntemleri	2	0	2
MB	Seçmeli 2	2	0	2
GK	Seçmeli 2	2	0	2
AE	Seçmeli 2	2	0	2
AE	Almanca Öğretim Programları	2	0	2
AE	Alman Edebiyatı 2	2	0	2
AE	Dilbilim 2	2	0	2
AE	İleri Okuma ve Yazma Becerileri	2	0	2
Toplam		18	0	18

2006 yılındaki programın III. yarıyılında 20 olan kredi sayısı 2018 yılındaki programda 18'e düşürülmüştür. 2006 yılındaki programın III. yarıyılında 5 alan eğitimi, 1 genel kültür ve 1 meslek bilgisi olmak üzere toplam 7 ders bulunurken 2018 yılındaki programda toplam ders sayısı 9'a

⁵Bkz. YÖK. (2007). Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programı. <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/egitim-fakultesi-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari.pdf>.

⁶ Bkz. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Almanca_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf.

yükseltmiştir ve bunların 5'i alan eğitimi, 1'i genel kültür ve 3'ü meslek bilgisi dersleridir. IV. yarıyıl da kredi sayısı 20'den 18'e düşürülmüştür. 2006 yılındaki programın IV. yarıyılında 5 alan eğitimi, 1 genel kültür ve 1 meslek bilgisi olmak üzere toplam 7 ders, 2018 yılındaki programın IV. yarıyılında ise 5 alan eğitimi, 1 genel kültür ve 3 meslek bilgisi olmak üzere toplam 9 ders bulunmaktadır. 2006 yılındaki programla kıyaslandığında 2018 yılındaki programın bu iki yarıyılında meslek bilgisi derslerinin ağırlığı arttırılmıştır. Alan eğitimi kategorisindeki "Alman Edebiyatı" ve "Dilbilim" dersleri hem III. hem de IV. yarıyıl da programda yer alırken "Almanca Öğrenme ve Öğretme Yaklaşımları" ve "Almanca'nın Yapısı 3" dersleri sadece III. yarıyıl da bulunmaktadır. Ayrıca "Almanca Öğrenme ve Öğretme Yaklaşımları" dersi, Almanca öğretmeni adaylarının Almanca'nın öğretilmesine yönelik yöntembilimsel bakış açıları ile donatılmasını sağlayabilecek içeriği ile programda yer almıştır. Söz konusu dersin önemli olmasına karşın IV. yarıyıl da devamının olmadığı ve tek yarıyıl bu dersin konulması ile yetinildiği görülmüştür. Bunun dışında IV. yarıyıl da önceki programda III. ve IV. yarıyılların her ikisinde de yer alan "İleri Okuma ve Yazma Becerileri" dersi ve programa ilk defa konulan "Almanca Öğretim Programları" dersi bulunmaktadır. III. ve IV. yarıyıllarda Almanca öğretmeni adaylarının Almanca bilgilerini derinleştirmeye ve yabancı dil olarak Almanca'nın öğretilmesine yönelik alan eğitimi derslerine ağırlık verildiği belirlenmiştir. III yarıyıl da meslek bilgisi alanına yönelik "Türk Eğitim Tarihi" ve "Öğretim İlke ve Yöntemleri" derslerine, IV. yarıyıl da bu alanla ilgili "Öğretim Teknolojileri" ve "Eğitimde Araştırma Yöntemleri" derslerine programda yer verilmiştir. Ayrıca her iki yarıyıl da alan eğitimi, mesleki bilgisi ve genel kültür kategorilerine yönelik birer seçmeli ders bulunduğu görülmüştür.

2006 Yılında Uygulamaya Konulan Programın V. ve VI. Yarıyıl Dersleri⁷

V.Yarıyıl Dersleri				
KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Dil Edinimi	3	0	3
A	Edebi Metin İnceleme ve Öğretimi I	3	0	3
A	İkinci Yabancı Dil I	2	0	2
A	Seçmeli I	2	0	2
GK	Etkili İletişim	3	0	3
GK	Bilim Tarihi	2	0	2
MB	Özel Öğretim Yöntemleri I	2	2	3
MB	Sınıf Yönetimi	2	0	2
Toplam		19	2	20

VI.Yarıyıl Dersleri				
KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi	2	2	3
A	Özel Öğretim Yöntemleri II	2	2	3
A	Edebi Metin İnceleme ve Öğretimi II	3	0	3
A	İkinci Yabancı Dil II	2	0	2
A	Seçmeli II	2	0	2
GK	Türk Eğitim Tarihi	2	0	2
GK	Topluma Hizmet Uygulamaları	1	2	2
MB	Ölçme ve Değerlendirme	3	0	3
Toplam		17	6	20

⁷Bkz. YÖK. (2007). Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programı. <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yavinlar/Yavinlarimiz/egitim-fakultesi-ogretmen-vetistirme-lisans-programlari.pdf>.

2018 Yılında Uygulamaya Konulan Programın V. ve VI. Yarıyıl Dersleri⁸

V. Yarıyıl Dersleri				
KODU	DERSİN ADI	T	U	K
MB	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	0	2
MB	Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme	2	0	2
MB	Seçmeli 3	2	0	2
GK	Seçmeli 3	2	0	2
AE	Seçmeli 3	2	0	2
AE	Almanca Dil Becerilerinin Öğretimi 1	3	0	3
AE	Almanca Öğretiminde Edebi Metinler 1	3	0	3
AE	Dil Edinimi	3	0	3
Toplam		19	0	19

VI. Yarıyıl Dersleri				
KODU	DERSİN ADI	T	U	K
MB	Eğitimde Ahlak ve Etik	2	0	2
MB	Sınıf Yönetimi	2	0	2
MB	Seçmeli 4	2	0	2
GK	Seçmeli 4	2	0	2
GK	Topluma Hizmet Uygulamaları	1	2	2
AE	Seçmeli 4	2	0	2
AE	Almanca Dil Becerilerinin Öğretimi 2	3	0	3
AE	Almanca Öğretiminde Edebi Metinler 2	3	0	3
Toplam		17	2	18

2006 yılındaki programın V. yarıyılında 20 olan kredi sayısı 2018 yılındaki programda 19'a düşürülmüştür. 2006 yılındaki programın V. yarıyılında yer alan ders sayısı 4 alan eğitimi, 2 genel kültür ve 2 meslek bilgisi olmak üzere toplam 8'dir. 2018 yılındaki programın V. yarıyılında da 8 ders bulunmasına karşın bu derslerin 4'ü alan eğitimi, 1'i genel kültür ve 3'ü de meslek bilgisi kategorilerinde yer almaktadır. VI. yarıyılında kredi sayısı 20'den 18'e düşürülmüştür. 2006 yılındaki programın VI. yarıyılında 5 alan eğitimi, 2 genel kültür ve 1 meslek bilgisi olmak üzere toplam 8 ders, 2018 yılındaki programın VI. yarıyılında da 3 alan eğitimi, 2 genel kültür ve 3 meslek bilgisi olmak üzere toplam 8 ders bulunmaktadır. Programın V. ve VI. yarıyılarında alan eğitimi, meslek bilgisi ve genel kültür kategorilerine yönelik birer seçmeli derse yer verilmiştir. Almanca öğretmen adaylarına Almanca'nın öğretilmesine yönelik yöntem bilgisi ve becerisi kazandırılması ile ilgili "Almanca Dil Becerilerinin Öğretimi 1" ve "Almanca Öğretiminde Edebi Metinler 1" dersleri V. yarıyılında, bu derslerin devamı olan "Almanca Dil Becerilerinin Öğretimi 2", "Almanca Öğretiminde Edebi Metinler 2" dersleri programın VI. yarıyılında alan eğitimi kategorisinde bulunmaktadır. Alan eğitimi kategorisindeki 4. ders olarak "Dil Edinimi" dersi V. yarıyılında yer almıştır. VI. yarıyılında "Topluma Hizmet Uygulamaları" dersine genel kültür kategorisinde yer verilmiştir. Meslek bilgisi kategorisinde V. yarıyılında "Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi" ve "Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme" dersleri, VI. yarıyılında ise bu kategoride "Eğitimde Ahlak ve Etik" ve "Sınıf Yönetimi" dersleri bulunmaktadır. "Eğitimde Ahlak ve Etik" dersi Almanca öğretmen adaylarına mesleklerini gerektiği gibi uygulamaları ve istenilen becerileri kazanmış bireyler yetiştirilebilmeleri konusunda yetkinlik sağlayabilecek bir derstir. Bu derse öğretmenlik mesleğinin uygulayıcılarının mesleklerinin misyonlarını yerine getirmelerine, saygın, tarafsız ve dürüst kişilik sahibi olmalarına katkı sağlamaya yönelik olarak programda yer verildiği ileri sürülebilir.

⁸ Bkz. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Almanca_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf.

2006 Yılında Uygulamaya Konulan Programın VII. ve VIII. Yarıyıl Dersleri⁹

VII. Yarıyıl Dersleri				
KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Almanca Ders Kitabı İncelemesi	2	2	3
A	Materyal Geliştirme ve Uyarlama	2	2	3
A	İkinci Yabancı Dil III	2	0	2
A	Seçmeli III	2	0	2
GK	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I	2	0	2
MB	Rehberlik	3	0	3
MB	Okul Deneyimi	1	4	3
Toplam		14	8	18

VIII. Yarıyıl Dersleri				
KODU	DERSİN ADI	T	U	K
A	Seçmeli IV	2	0	2
GK	Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi II	2	0	2
GK	Seçmeli II	2	0	2
MB	Öğretmenlik Uygulaması	2	6	5
MB	Özel Eğitim	2	0	2
MB	Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi	2	0	2
Toplam		12	6	15

2018 Yılında Uygulamaya Konulan Programın VII. ve VIII. Yarıyıl Dersleri¹⁰

VII. Yarıyıl Dersleri				
KODU	DERSİN ADI	T	U	K
MB	Öğretmenlik Uygulaması 1	2	6	5
MB	Okullarda Rehberlik	2	0	2
MB	Seçmeli 5	2	0	2
AE	Seçmeli 5	2	0	2
AE	Almanca Ders Kitabı İncelemesi	2	0	2
AE	Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi	3	0	3
Toplam		13	6	16

VIII. Yarıyıl Dersleri				
KODU	DERSİN ADI	T	U	K
MB	Öğretmenlik Uygulaması 2	2	6	5
MB	Özel Eğitim ve Kaynaştırma	2	0	2
MB	Seçmeli 6	2	0	2
AE	Seçmeli 6	2	0	2
AE	Almanca Öğretiminde Ders İçeriği Geliştirme	2	0	2
AE	Almanca Öğretiminde Sınav Hazırlama	2	0	2
Toplam		12	6	15

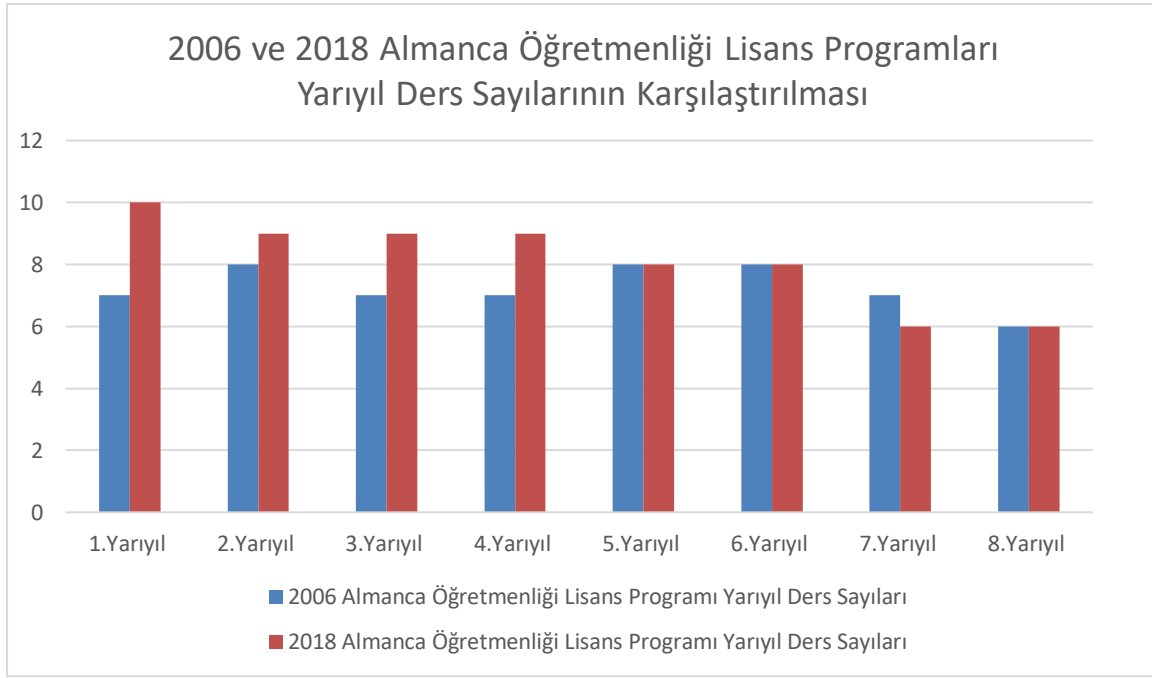
2006 yılındaki programın VII. yarıyılında 4 alan eğitimi, 1 genel kültür ve 2 meslek bilgisi olmak üzere toplam 7 ders, 2018 yılındaki programda 3 alan eğitimi ve 3 meslek bilgisi dersi olmak üzere toplam 6 ders bulunmaktadır. 2018 yılındaki programın VII. yarıyılında kredi sayısı 18'den 16'ya düşürülmüştür. 2006 yılındaki programın VIII. yarıyılında yer alan ders sayısı 1 alan eğitimi, 2 genel kültür ve 3 meslek bilgisi olmak üzere toplam 6'dır. 2018 yılındaki programın VIII. yarıyılında da toplam 6 ders bulunurken bu derslerin 3'ü alan eğitimi ve 3'ü de meslek bilgisi kategorisindedir. 2006 yılındaki programın VIII. yarıyılında 15 olan kredi sayısı 2018 yılındaki programda da aynı kalmıştır. VII. ve VIII. yarıyılarda genel kültür kategorisindeki derslere yer verilmezken meslek bilgisi kategorisinde VII.

⁹Bkz. YÖK. (2007). Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programı. <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/egitim-fakultesi-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari.pdf>.

¹⁰ Bkz. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Almanca_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf.

yarıyılıda “Öğretmenlik Uygulaması 1”, “Okullarda Rehberlik” dersleri ve VIII. yarıyılıda “Öğretmenlik Uygulaması 2”, “Özel Eğitim ve Kaynaştırma” dersleri yer almıştır. Ayrıca meslek bilgisi ve alan eğitimi kategorilerinde her iki yarıyılıda birer seçmeli ders olduğu görülmüştür. 2018 yılındaki programın III., IV., V., VI. ve VII. yarıyıllarında seçmeli ders sayısının 2006 yılındaki programdan fazla olduğu belirlenmiştir. Alan eğitimi kapsamında “Almanca Ders Kitabı İncelemesi” ve “Çocuklara Yabancı Dil Öğretimi” dersleri VII. yarıyılıda programda yer alırken VIII. yarıyılıda bu kategoride “Almanca Öğretiminde Ders İçeriği Geliştirme” ve “Almanca Öğretiminde Sınav Hazırlama” dersleri bulunmaktadır. 2018 yılındaki programın VII. yarıyılında alan eğitimi ders sayısı düşürülmüş, meslek bilgisi ders sayısı yükseltilmiştir. VIII. yarıyılıda ise alan eğitimi ders sayısı arttırılmıştır. Buna karşın bu yarıyıllarda genel kültür dersi bulunmamaktadır. Her iki yarıyılda alan eğitimi derslerinin içeriğine bakıldığında bu dersler ile Almanca öğretmenliği mesleğinin uygulanmasına yönelik becerilerin kazandırılmasının amaçlandığı açıktır. Bu yarıyıllardaki meslek bilgisi dersleri de Almanca öğretmeni adaylarını, mesleğe hazırlamaya yöneliktir. Yapılan bu tespitler, son iki yarıyılda alan eğitimi ve meslek bilgisi derslerinin tamamının Almanca öğretmeni adaylarına mesleği uygulamalarında yol gösterici beceriler kazandırabilecek nitelikte olduğu anlamına gelmektedir.

2018 yılında uygulamaya konulan Almanca öğretmenliği lisans programına bakıldığında I. ve II. yarıyıllarda bulunan alan eğitimi dersleri ile Almanca öğretmeni adaylarının Almanca dil becerilerinin güçlendirilmesinin amaçlandığı, III. ve IV. yarıyıllarda hem Almanca dil becerilerine hem de Almanca öğretmenliği mesleğine yönelik alan eğitimi derslerine ağırlık verildiği görülmektedir. V., VI., VII. ve VIII. yarıyıllarda Almanca öğretmeni adaylarının Almancanın öğretimine yönelik becerilerini geliştirmeyi amaçlayan alan eğitimi derslerine yer verildiği, söz konusu derslerin Almanca öğretmeni adaylarına Almanca öğretmenliği mesleğinin doğasını aktarabilecek türde olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda programın, ilk yarıyıllarda dil öğrenen bireyden son yarıyıllarda dil öğretene bir birey yetiştirmeye doğru evrildiği görülmektedir. Ayrıca Almanca öğretmeni adaylarının öğretmenlik mesleğinin temel unsurları ile tanışmasını sağlayabilecek meslek bilgisi derslerine I. yarıyılda itibaren programda yer verildiği, ilerleyen yarıyıllarda bu kategoride mesleğin uygulama boyutuna yönelik derslerin bulunduğu görülmüştür. Programın geneline bakıldığında I. ve II. yarıyıllarda genel kültür derslerine diğer yarıyıllara göre daha çok ağırlık verildiği ortaya çıkmaktadır. Atanur Baskan, Aydın ve Madden (2006) Türkiye’de uygulanan öğretmenlik programları derslerinin genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi kategorileri çerçevesinde tekrar ele alınmasını, bu ders kategorilerinin birbirlerine oranlarının ve ağırlıklarının öğretmenlik meslek bilgisi ve genel kültür dersleri lehine değiştirilmesini savunmuştur. Bunun yanında öğretmen eğitiminde uygulamaya ağırlık verilmesini önermiştir (s.41). III., IV., V., VI. ve VII. yarıyıllarda meslek bilgisi derslerinin sayısının arttırılması ile bu öneriler kısmen karşılık bulmuştur. Bunun dışında alan eğitimi derslerinin program genelindeki ağırlığı azaltılmıştır. Yaman’a (2018) göre böyle bir değişiklik MEB’in ve YÖK’ün öğretmenlik kimliğini branşın önünde tuttuğuna ve aday öğretmenlerin genel eğitim ilkeleriyle sağlam bir şekilde yetkinlik kazandırılmasının amaçlandığına işaret etmektedir. Ancak bu durum programlarda alan eğitiminin biraz arka planda bırakılmasına neden olabilmektedir (s.163). Ayrıca 2006 yılında uygulamaya konulan Almanca öğretmenliği lisans programı ile kıyaslandığında 2018 yılındaki programın bazı yarıyıllarının ders sayılarında değişikliğe gidildiği görülmüştür. Aşağıdaki grafikte bu durum karşılaştırmalı olarak sunulmuştur:

Yukarıdaki grafik 2006 yılındaki Almanca öğretmenliği lisans programı ile kıyaslandığında 2018 yılındaki programın I., II., III., IV. yarıyıllarında ders sayısının arttırıldığını göstermektedir. Bu artış ilk dört yarıyılta Almanca öğretmeni adaylarını ders içeriği bakımından yoğun bir eğitim ve öğretim sürecinin beklediğini göstermektedir. Ders sayısının VII. yarıyılta azaltıldığı ve V., VI. ve VIII. yarıyıllarda ise aynı kaldığı görülmektedir. Bu tespit, 2018 yılındaki programın V., VI. ve VIII. yarıyıllarında ders sayısı bakımından 2006 yılındaki programa benzer bir yoğunluğun oluşturulduğu anlamına gelmektedir. Ancak 2006 yılında uygulamaya konulan Almanca öğretmenliği lisans programının toplam ders sayısı 58 iken 2018 yılında programın toplam ders sayısının 65'e yükseltildiği görülmüştür. 2018 yılındaki programda ders sayıları arttırılırken kimi derslerin sürelerinin azaltıldığı belirlenmiştir. Ulubey ve Başaran'ın (2019) yaptığı araştırma öğretmen yetiştirme programlarındaki değişiklikler ile ilgili görüşlerin genelde olumsuz olduğunu ve ders sürelerinin azaltılmasının öğretim üyeleri tarafından doğru bulunmadığını ortaya koymuştur. Öğretim üyeleri ders sürelerinin azaltılmasına karşın içeriğin aynı kalmasının derslerin hedeflerine ulaşılmasını zorlaştıracağını belirtmişlerdir. Akademisyenlerin bu kaygılarının yanında fazla olan ders sayısı her bir öğretim üyesine düşen ders yükünü arttırabilir ve bu da onların araştırma yapmalarını engelleyebilir (s.293). Ders sürelerinin azaltılmasına karşın programda yer alan derslerin birbiri ile bağlantılı olacak biçimde yarıyıllara dağılımının yapıldığı, bunun programın içeriğinde bütünlüğün oluşmasını sağladığı görülmüştür. Ders dağılımlarının programda bütünlük oluşturacak biçimde yer alması, Almanca öğretmeni adaylarının yetiştirimine katkı sağlayabilecek bir özellik olarak değerlendirilebilir. Program bir bütün olarak ele alındığında farklı içerikleri olan derslerden Almanca öğretmeni adayları ortak kazanımlara ulaşabileceklerdir. Bu açıdan bakıldığında 2018 yılındaki Almanca öğretmenliği lisans programı ile kazandırılmak istenen beceriler arasında Almanca öğretmeni adaylarının mesleklerini uygulamaları sürecinde öğretim programı geliştirme ihtiyaçlarını, öğretmenlik mesleğinin felsefi ve sosyolojik temellerine dayandırarak giderebilmeleri yetkinliği de yer alır.

2018 yılında uygulamaya konulan Almanca öğretmenliği lisans programı ile ilgili önemli olan noktalardan birisi de yapılan değişikliklerin gereksinimleri karşılayıp karşılamadığıdır. Kılıç Özmen (2019) öğretmen eğitim programının gereksinimlere cevap verip vermediğini belirlemenin en iyi

yolunun öğrencileri değerlendirmek olduğunu belirtmektedir. PISA, TIMSS, TEOG ve YGS gibi sınav sonuçları, sadece bilişsel alana yönelik yapılan programın beklenen başarıya ulaşmayı sağlamadığını göstermektedir (s.543). Benzer sonuçlar üniversite giriş sınavında yabancı dil becerilerini ölçmek için uygulanan sınavlar için de geçerlidir. 2018 yılında uygulamaya konulan Almanca öğretmenliği lisans programlarının oluşturulmasında bu gibi eleştirilerin dikkate alındığı ileri sürülebilir. Bu öngörünün gerekçesi öğrenimin ve öğretimin gerektirdiği koşulları oluşturabilme, öğretmenlik mesleğinin ilkelerine hâkim olma gibi becerileri kazandırmayı amaçlayan meslek bilgisi derslerinin ağırlığının, söz konusu Almanca öğretmenliği lisans programında arttırılmasıdır. Ayrıca yabancı dil olarak Almancanın öğretimine ilişkin alan eğitimi derslerine programda daha fazla yer verilmesi, günümüz çağdaş eğitim anlayışının beklentilerini karşılamaya yönelik adımlardır.

Özcan (2011) Yüksek Öğretim Kurulu'nun her program için belirlediği alan dersi miktarının yeterli olup olmadığının ve programlar arasında bulunan farklılıkların tartışmaya açık olduğunu savunmuştur. Uluslararası standartlarda alanında en iyi olacak öğretmenleri yetiştirmek amacıyla öğretmen adaylarına sunulacak alan derslerinin neler olması gerektiğine, kredisine, sayısına ve kapsamına öğretmen eğitimi veren öğretim üyeleri, var olan seçenekleri ve öğretmen eğitimi programının kavramsal çerçevesini dikkate alarak karar vermelidir (s.104-105). 2018 yılında Almanca öğretmenliği lisans programında yapılan önemli değişikliklere karşın 2020 yılında üniversitelerin eğitim fakültelerine program oluşturma konusunda önemli bir yetki devri yapılmıştır. Eğitim fakültelerinde görev yapmakta olan akademisyenlerin programların oluşturulmasına daha çok katılmasına olanak sağlayabilecek olan söz konusu yetki devri kararı aşağıdaki bölümde ele alınmıştır.

3.2.YÖK'ün Eğitim Fakültelerinin Programlarına Yönelik Yetki Devri Kararı

2018 yılında uygulamaya konulan öğretmen yetiştirme lisans programlarına çeşitli eleştiriler yöneltilmiştir. Ulubey ve Başaran (2019) akademik özerkliğin unsurlarının en önemlilerinden birisinin üniversitelerin kendi öğretim programlarını oluşturabilmesi olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca üniversitelerde edebiyat, fen, mühendislik ve iktisat fakülteleri, programlarını kendileri oluşturabilirken eğitim fakültelerinin kendi yapılarına göre programlar geliştirememelerine ve YÖK'ün hazırlamış olduğu programların eğitim fakültelerinde uygulanmasına dikkat çekmişlerdir. Yaptıkları araştırmada kimi öğretim üyeleri tarafından bu durum eleştirilmiş ve akademik özerkliğe aykırı olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca bu durum araştırmacılar tarafından öğretmen yetiştirmede ekolleşmeye, yaratıcı ve özgün modellerin geliştirilmesine engel olarak görülmüştür (s.293). Yöneltilen bu eleştiriler, öğretmen yetiştirme lisans programlarının YÖK tarafından hazırlanmasına ve bunun neden olduğu sonuçlara yöneliktir. Söz konusu çalışmada programların nasıl geliştirildiğine ilişkin değerlendirmelerde de bulunulmuştur. Ulubey ve Başaran (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmada öğretim üyeleri 2018 öğretmen yetiştirme lisans programlarının program geliştirme ilkelerine uygun hazırlanmadığını dile getirmişlerdir. Bu gerçeklik köklü bir program geliştirme kültürüne sahip bir ülke olan Türkiye için olumsuz bir durumdur. Nitelikli öğretmen yetiştirmede en önemli araçlar arasında öğretmen yetiştirme lisans programları yer almaktadır. Doğru bir program geliştirme süreci dikkate alınarak bu araçların oluşturulması ülkenin uzak hedeflerine daha kısa sürede ulaşılmasını sağlayacaktır (s.295). Yöneltilen bu tür eleştiriler çerçevesinde 2018 yılında uygulamaya konulan öğretmen yetiştirme lisans programlarının ardından 2020 yılında YÖK tarafından öğretmen yetiştirme lisans programlarının oluşturulmasına ilişkin önemli bir yetki devri kararı verilmiştir. Bu yetki devri kararı ile ilgili açıklama şu şekildedir:

Son dönemlerde yükseköğretimde koyduğumuz hedefler istikametinde pek çok adım atılmış, düzenlemeler yapılmış ve olumlu gelişmeler yaşanmıştır. Artık bundan böyle Eğitim/Eğitim Bilimleri Fakültelerinin öğretmenlik lisans programlarının geliştirilip güncellenmesi çalışmalarının, Türkiye Yeterlikler Çerçevesi ile Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen Öğretmenlik Mesleği Yeterlikleri dikkate alınarak ilgili yükseköğretim kurumları tarafından yapılmasının en doğru tercih olduğu düşünülmektedir. Zira eğitimde program geliştirme, dinamik ve süreklilik arz eden bir süreçtir. Üniversitemiz, bu dinamik süreci yönetebilecek düzeyde kapasiteye, öğretim elemanlarımız da program geliştirme ve güncelleme konusunda yetkinliğe sahiptir.

Bu bağlamda konu, 10.08.2020 tarihli Yükseköğretim Genel Kurulu toplantısında müzakere edilmiş olup öğretmenlik programlarına ilişkin 12.04.2018 tarihli Yükseköğretim Genel Kurulu kararı iptal edilerek;

a) Ders kategorileri ile ilgili "Alan Eğitimi Dersleri, Öğretmenlik Meslek Bilgisi Dersleri ve Genel Kültür Dersleri" şeklindeki gruplandırmanın göz önünde tutulması,

b) Ayrıca "ders sayısı, ders saati / kredi sayısı ve yoğunluğu" konusunda da yine bu gruplandırmadaki sıralamaya dikkat edilmesi,

şartıyla öğretmenlik programlarındaki derslerin, müfredatların ve kredilerin belirlenmesinde, yükseköğretim kurumlarının ilgili kurullarının yetkilendirilmesine karar verilmiştir.

Eğitim Fakülteleriyle ilgili bu düzenleme, üniversitemize çok geniş bir hareket serbestisi tanımakta olup bu "yetki devri", Eğitim Fakülteleri ve öğretmenlik programlarıyla ilgili tarihi bir karar olarak değerlendirilebilir. Yeni YÖK olarak, üniversitemizin ehliyet ve kabiliyetlerine, hocalarımızın alanlarına ilişkin akademik ve mesleki hassasiyetlerine, öğrencilerimizin de öğretmenlik aşklarına güveniyoruz (<https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/egitim-fak%C3%BCltelerine-yetki-devri.aspx>).

Bu kararın Sakarya Maden (2011) tarafından dile getirilen Alman dili eğitimi anabilim dalları tek tip program uygulamaktan ve yalnızca hizmet öncesi eğitim vermekten çıkarılmalı, Avrupa'daki gibi öğrenim çıktılarına dayanarak, yaşam boyu öğrenme alanı ile ilgili mezunlara gerekli olan bilgi ve yetkinlikleri örgün ve yaygın eğitim yolları ile sunan, bu konuda araştırmalar yapan ve yeni eğitim politikaları geliştirmeye önem veren bir bilim alanı haline getirmelidir (s.166) beklentisine benzer talepleri karşılamaya yönelik olduğu ileri sürülebilir. Verilen yetki devri kararı sayesinde bütün Alman dili eğitimi anabilim dalları kendi programlarını ihtiyaç ve beklentilere uygun bir şekilde oluşturabileceklerdir. Bu durumun daha nitelikli Almanca öğretmeni yetiştirilmesi noktasında Alman dili eğitimi anabilim dalları arasında rekabetçi bir bakış açısını beraberinde getirebileceği ve başarıyı arttırabileceği öngörülebilir. Söz konusu öngörünün temel dayanakları arasında, tek tip öğretmen yetiştirme programı uygulamasına son verilmesinin Alman dili eğitimi anabilim dallarının, bulunduğu bölgeyi, kurumsal koşulları ve öğrenci gereksinimlerini gözetten bir program hazırlayabilmesinin önünü açmasına imkân tanınması yer alır. Bu tür koşulların Almanca öğretmenliği lisans programlarının oluşturulması sürecinde gözetilmesi programın daha nitelikli olmasını mümkün hale getirebilecektir. Çünkü eğitim fakültelerinin yapıları ve Alman dili eğitimi anabilim dallarında öğrenim görmekte olan Almanca öğretmeni adaylarının profilleri birbirinden farklılık gösterebilmektedir. Almanca öğretmeni

yetiştiren birçok Alman dili eğitimi anabilim dalının koşullarına göre öğrenciler üniversiteye kabul için İngilizce sınavına girmekte ve elde ettikleri puanla Almanca öğretmeni adayı olabilmektedirler. Bu nedenle Almanca öğretmeni adaylarının Almanca dil becerilerini edinmeleri ve geliştirmeleri için hazırlık sınıfında eğitim görmeleri gerekmektedir. Hazırlık sınıfı okuyarak başarılı olmuş ve yeterli derecede Almanca bilgisine sahip Almanya geçmişli olan Almanca öğretmeni adaylarına aynı program uygulanmaktadır. Ancak her iki grubun ihtiyaç ve beklentilerinde farklılıklar söz konusu olabilmektedir. Almanca öğretmeni adaylarının gerçekliklerine ilişkin bu gibi gerekçelerin yanında ilk ve ortaöğretim kurumlarının Almanca öğretmenlerinden beklentilerine farklı cevaplar sunma isteği, akademik personellerin uzmanlık alanlarının farklılaşması gibi nedenler programın anabilim dallarının özgünlüklerine göre şekillendirilebilmesini gerektirmektedir. Bu açıdan bakıldığında yükseköğretim kurumunun yetki devri kararının yerinde olduğu söylenebilir. Ayrıca Atanur Baskan (2001) Türkiye’de öğretmen yetiştirme sisteminin, yalnızca öğretmen yetiştirme alanı ile ilgili çağdaş gelişmelerin takipçisi değil, kendi deneyimleriyle onların etkileyicisi olması gerektiğini ifade etmektedir. Bu anlamda, öğretmen yetiştirme sistemi, problemlerini ya da çağdaşı uygulamalarını sürdüren bir sistem olmak yerine sürekli kendini yenileyebilen bir sistem olmalıdır (s.24). Eğitim fakülteleri bünyesinde yer alan Alman dili eğitimi anabilim dalları yapılan yetki devri ile kendini yenileyebilen bir sistem olarak gerekli olması durumunda kendi programlarını hazırlama sürecinde adımlar atma imkânını elde ettiler. Alman dili eğitimi anabilim dallarının kendi programlarını oluşturması onların kendi deneyimleri ile güncel sorunlara çözümler geliştirebilmesine ve Almanca öğretmeni yetiştirimi ile ilgili yeni yaklaşımların ortaya çıkmasına katkı sağlayabilecektir.

20. yüzyıldan bu yana eğitimin hedef ve önceliklerinde toplumdan topluma farklılık gösteren büyük bir değişim ortaya çıkmıştır. Eğitim hedeflerinin sosyal, siyasal ortamların ve ayrıca insanların değişebilirliği oranında değişmesi gerekmektedir. Ait olduğu döneme uygun ve tutarlı olması gereken eğitim hedefleri, ulusal düzeyde ortaya konulmalıdır. Toplumsal değişim sürecinin rayında ilerlemesi için planlı denemecilik yaklaşımı kullanılmalıdır (Demirel, 2011, s.45). Ancak eğitim sistemimizde zamanla yapılan değişiklikler ele alındığında değişikliklerin sayısının çok olması ve projenin tasarımı sürecindeyken yapılması gereken hazırlıkların projenin uygulanmaya başlanması ile göz önünde bulundurulması öne çıkan çarpıklıklardan birisidir. Öğretmen yetiştirme programlarının yapılan değişikliklerden sonra tekrar şekillendirilmeye çalışılması buna örnek olarak gösterilebilir. Bu arada geçen sürede yeni gelişmeler öğretmen ve öğrencileri olumsuz etkilemektedir (Darancık ve Uslu, 2016, s.237-238). YÖK’ün vermiş olduğu yetki devri kararı, benzer sorunların yaşanması riskini ortaya çıkarmıştır. “Programların uygulamaya başlanmasının ilk yılında yeniden değiştirileceğinin belirtilmesi öğretmen yetiştirme politikalarındaki eşgüdüm ve sürdürülebilirlik sorununu göstermektedir” (Ulubey ve Başaran, 2019, s.293). Programların ne ölçüde başarılı olduğunun belirlenebilmesi için uzun süreli uygulamaların sonuçlarının görülmesi önemlidir. Bu tespiti karşın 2018 yılında uygulamaya konulan Almanca öğretmenliği lisans programının getirdiği sonuçlar ve programın gereksinimleri karşılayıp karşılamadığı tam anlamıyla ortaya çıkmadan eğitim fakültelerine program oluşturma konusunda yetki verilmiş, yeni öğretmen yetiştirme lisans programlarının oluşturulabilmesinin önü açılmıştır. Kısa aralıklarla öğretmen yetiştirme programlarının oluşturulması ve uygulanması konusunda önemli değişikliklere gidilmesi, yetki devri kararının olumsuz yönlerinden birisi olarak değerlendirilebilir.

YÖK’ün eğitim fakültelerine öğretmen yetiştirme programlarını oluşturma konusunda yaptığı yetki devri kararının olumlu gelişmeleri beraberinde getireceği gerçeğinin yanında birtakım sorunların ortaya çıkmasına sebep olabileceği de dikkat edilmesi gereken bir noktadır. Bu karar program

oluşturma sürecini önemli ölçüde değişikliğe götürmektedir. Köklü değişim süreçlerinin sancılı olduğu gerçeği bu kararın uygulanmasının bir sisteme oturtulması için zamana ihtiyaç duyulacağına işaret etmektedir ve bu zaman diliminde öğretmen yetiştirme lisans programlarına yansıyan sorunlara eğitim fakülteleri bünyesindeki ilgili anabilim dallarının kendi çözüm önerilerini sunması, öğretmen yetiştirimi konusunda yeni bakış açılarının ortaya konulmasına katkı sağlayabilecektir.

Eğitim fakültelerinde yetiştirilecek Almanca öğretmeni adaylarının gelecekte ülkenin hedeflenen yabancı dil öğretimi başarısızlığının çözümü konusunda kilit rol oynayacağı gerçeği bu adayların, hem Almanca dil becerilerine hem de mesleki becerilere yönelik beklentileri karşılama şartı koşar. Bu noktada önemli rol oynayabilecek unsurlar arasında nitelikli Almanca öğretmenliği lisans programlarının oluşturulması ve söz konusu programların başarılı bir biçimde uygulanması yer almaktadır. Değişen koşullar ile birlikte öğretmen yetiştirme lisans programlarının yeniden düzenlenmesi noktasında dikkat edilmesi gereken, programların yenilenmesinin belirli bir sistem çerçevesinde yapılması, öğretmen adaylarının yetiştirilmesi ile ilgili yaşanan değişikliklerin ve gelişmelerin oluşturulacak programların içeriğine olumlu yansıtılmasıdır. Bu nedenle sık ve yersiz yapılan değişiklikler yerine uluslararası koşulları gözeten, eğitim fakültelerinin kendine özgü yapısını dikkate alan ve uzun süre uygulanabilecek düzenlemelere gidilmesi hem öğretmen adayları için hem de eğitim sistemi için daha yararlı olabilecektir.

Ayrıca Ulubey ve Başaran (2019) tarafından yapılan çalışmada akademisyenler 2018 öğretmen yetiştirme programlarının merkezi biçimde oluşturulmasına, paydaş görüşlerinin programda tam anlamıyla yansıtılmamasına, programın geliştirilmesi için görev yapan komisyonlarda öğretim elemanlarının göreve davet edilmesinde şeffaf olunmamasına ve programların, program değerlendirme çalışması yapılmadan oluşturulmasına yönelik olarak eleştirilerini dile getirmişlerdir. Bu eleştirileri dikkate alarak araştırmacılar ilerleyen süreçte oluşturulacak öğretmen yetiştirme programlarında tüm paydaşların görüşlerinin alınmasını önermişlerdir. Ayrıca YÖK'ün program geliştirme sürecindeki rolünün azaltılmasını ve eğitim fakültelerinde görevli öğretim elemanlarının akademik uzmanlıklarının programa yansıtılmasını tavsiye etmişler ve fakültelerin öğretmen yetiştirme kültürlerinin oluşmasının önün açılması gerektiğini dile getirmişlerdir (s.295-296). Yapılan yetki devri ile eğitim fakültelerine kendi programlarını oluşturma fırsatının sunulduğu ve bu konuda yöneltilen eleştirilerin giderilmeye çalışıldığı görülmektedir. Bu yetki devri ile eğitim fakülteleri bünyesinde öğretmen yetiştiren diğer anabilim dalları gibi Alman dili eğitimi anabilim dalları da kendi imkân ve kültürlerini gözeten programlarının içeriğini oluşturma fırsatını yakalamıştır. Ancak bu yetki devri sonrasında oluşturulacak programların var olan bütün sorunları çözememesi olası bir sonuçtur. Çünkü gösterilen çabalara rağmen yabancı dil öğretimi ve yabancı dil öğretmeni yetiştirimi konusunda şimdiye kadar ki beklentilerin karşılanamaması bu işin o kadar kolay olmadığını göstermektedir. Nitelikli Almanca öğretmeni yetiştirme noktasında iyi bir programın geliştirilmesi nasıl bir zorunluluksa şimdiye kadar yapılan program değişikliklerinin tüm beklentileri karşılamaması ve tüm beklentileri karşılayacak bir programın sunulmasının neredeyse imkânsız olması da yüzleşilmesi gereken bir gerçektir. Bu noktada nitelikli Almanca öğretmeni yetiştirimini başarılı kılacak temel faktörlerden birisinin programın uygulanmasında akademisyenlerin yetkinliği olduğu ileri sürülebilir.

3.3.Almanca Öğretmenliği Lisans Programının Oluşturulmasında Güncel Yaklaşımlar

Yükseköğretim son yirmi yıldır dünyanın neredeyse bütün bölgelerinde çok önemli bir dönüşüm sürecinden geçmektedir. Ülkeler, kendi yükseköğretim sistemlerini karşılaştırmak, benzer sorunlara

ortak çözümler bulmak için bölgesel işbirlikleri oluşturmuşlardır. Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya'nın ekonomik ilerlemesi ile rekabet etmek amacıyla Avrupa bölgesinde ortak Avrupa Yükseköğretim Alanı oluşturmak için başlatılan Bologna Süreci bunlardan en kapsamlısıdır. Bologna Süreci üye ülkelerde karşılaştırılabilir ve rekabetçi bir yükseköğretim alanı oluşturmayı hedeflemektedir ve ülkelerin uygulamaları ile ilişkili olarak hedefler, ihtiyaçlar doğrultusunda geliştirilmektedir. Bu bağlamda dinamik bir nitelik taşıyan Bologna Süreci durağan değil, sürekli gelişmekte olan bir süreçtir (YÖK, 2010, s.2).

Dünya ve ülke gerçeklerini gözeten ve esnek biçimlendirilebilen öğretmen yetiştirme lisans programlarına ihtiyaç duyulan çağımızda Bologna süreci Alman dili eğitimi anabilim dallarında uygulamaya konulan programların içeriğinin oluşturulmasına önemli ölçüde etki etmiştir. Bologna sürecinin yükseköğretim kurumlarına program oluşturma ile ilgili getirdiği yenilikler, programların esnek biçimde şekillendirilmesini kolaylaştırmış ve uygulanan programların ders içerikleri ile öğretmen adaylarının hangi bilgi, beceri ve donanıma sahip olacağına açık biçimde ortaya konulması sağlamıştır. 1998 ve 2006 yıllarında uygulamaya konulan Almanca öğretmenliği lisans programları gibi 2018 yılında uygulamaya konulan Almanca öğretmenliği lisans programı da çerçeve program özelliğine sahiptir. Bologna reformları doğrultusunda öğretmen yetiştirme programlarının belirli bir oranda esnek biçimde şekillendirilebilecek duruma getirilebilmesi için çerçeve programda seçmeli derslere yer verilmiştir. Çerçeve program yükseköğretimde Alman dili eğitimi anabilim dallarında uygulamaya konulan Almanca öğretmenliği lisans programları arasında bütünlüğün oluşturulmasını sağlarken seçmeli dersler öğretmen yetiştirme sürecinde ortaya çıkan farklı gereksinimlerin gözetilebilmesi fırsatını sunmuştur. Böylelikle Almanca öğretmeni adaylarının nitelikli yetiştirilebilmesi için önemli adımların atılması hedeflenmiştir. Ancak bu yönde bir amaçla 2018 yılında uygulamaya konulan Almanca öğretmenliği lisans programında seçmeli ders sayısının arttırılması, bu dersleri verecek akademisyen sayısının yetersiz olması söz konusu olduğunda sorunlar yaşanması ihtimalini de beraberinde getirmiştir. Bu gelişmeler, öğretmen yetiştirme süreci ile ilgili güncel yaklaşımların Almanca öğretmenliği lisans programına yansması sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu yaklaşımlar arasında Bologna sürecinin yanı sıra öğretim ve öğrenim ile ilgili kuramsal bakış açıları da yer almaktadır. Son yıllarda Almanca öğretmenliği lisans programının şekillendirilmesine etki eden önemli kuramsal bakış açılarından birisinin yapılandırmacı öğrenme kuramı olduğu görülmektedir.

Yapılandırmacı öğrenme kuramı kişinin algısını ve anlamlandırmasını var olan bilgileriyle yeni deneyimleri birbirine bağlayarak oluşturduğunu kabul eder. Birey, bilgiyi kendine sunulan şekliyle özümseyerek edinmez, çevre ile etkileşime girerek ve kendi içinde yapılandırarak edinir. Yapılandırmacı öğrenme kuramı, var olan bilginin yeni deneyimler ve çevreyle girilen devingen etkileşim içinde yapılandırılarak öğrenmenin gerçekleştiğini savunur. Birey öğrenme sürecinde bilgilerini geriye yönelik olarak değiştirebilir, aktarılan bilgiyi algılamada seçicidir, yeni bilgileri ön deneyimleri ile karşılaştırarak yeniden yapılandırır. Bu, anlamlı öğrenme kapsamında ele alındığında devingen bir süreçtir. Bu öğrenme kuramına göre öğrenmede anlama ve algılama süreçleri temel alınır. Öğrenme aktif bireyin sosyal bir çevrede öznel olarak bilgiyi işlemesi ve yeniden yapılandırması ile gerçekleşir. Önceden edinilen bilgilerin yeni bilgiler ile bağlantıya sokularak etkinleşmesi, kendi içinde sıraya sokulması, ayrışması, kategorize edilmesi ve yeni bilgilerle bütünleşmesi öğrenme için oldukça önemlidir. Öğrenme sosyo-kültürel bir ortamda meydana gelen ve hiyerarşik olmayan bireysel bir süreçtir (Gündoğdu, 2007, s.39). 2018 yılında uygulamaya konulan Almanca öğretmenliği lisans programının oluşturulmasına ve 2020 yılında eğitim fakültelerine program oluşturma konusunda

yapılan yetki devri kararının verilmesine etki eden faktörler arasında yapılandırmacı öğrenme kuramı belirginleşmektedir. Almanca öğretmeni adaylarının gerçekliklerinin programın oluşturulma sürecinde göz önünde tutulması, yapılandırmacı öğrenme kuramının etkisi ile ortaya çıkan bir gelişmedir. Söz konusu kuramın teori derslerinin yanında uygulamaya yönelik derslerin programa eklenmesi noktasında da dikkate alınması önemli bir husustur. Çünkü Almanca öğretmenliği lisans programlarında teori ve uygulama bütünlüğünün sağlanması gerekmektedir. Programın oluşturulmasında bunun sağlanabilmesi için ihtiyaç, beklenti, evrensel nitelikler ve güncellik gibi kıstaslar göz önünde bulundurulmalıdır. Bu doğrultuda oluşturulacak bir Almanca öğretmenliği lisans programı Almanca öğretmeni adaylarının mesleğin ihtiyaç ve beklentilerini karşılamaya hazır duruma getirilmesine yarayabilecektir. Bu nedenle, nitelikli ve günümüz beklentilerine uygun Almanca öğretmeni yetiştiriminin koşulları arasında, birçok faktörü gözetenek oluşturulan ve çağdaş ölçütleri karşılayabilen Almanca öğretmenliği lisans programının uygulanmasının yer aldığı söylenebilir.

Öte yandan eğitim ve öğretim konusunda yaşanan güncel gelişmelerin, Almanca öğretmenliği lisans programlarında yansımaları bulması beklenmektedir. Son yıllarda toplumsal, ekonomik ve daha birçok alanı sarsan covid-19 pandemi süreci bütün eğitim kademelerinde verilen eğitim-öğretim faaliyetlerinin şekillendirilmesini derinden etkilemiştir. Öğretmen yetiştirim sürecinin de bu etkiye maruz kaldığı günümüzde uzaktan eğitim kavramı öne çıkmıştır. Yabancı dil olarak Almanca öğretimi açısından dikkat çeken konular yabancı dil öğretiminde uzaktan eğitim ve bunun nasıl gerçekleştirileceği olmuştur. Bu konuların Almanca öğretmeni yetiştiriminde uygulanan Almanca öğretmenliği lisans programına ilerleyen süreçte yansımaları bulacağı ileri sürülebilir. Bu noktada “Bilişim Teknolojileri” ve “Öğretim Teknolojileri” gibi derslerin önemi daha da belirginleşecektir. Bu tür derslerin Almanca öğretmenliği lisans programında yer alması Almanca öğretmeni adaylarına uzaktan eğitim ile ilgili mesleki beceriler kazandırılabilir. Bunun yanında uzaktan eğitim ile yabancı dil olarak Almanca öğretime ve bu konu ile ilgili ders materyali hazırlanmasına yönelik Almanca öğretmeni adaylarına eğitim verilmesi de gerekebilir. Bu bağlamda seçmeli dersler kapsamında bu yönde bir dersin açılması öngörülebilir. Ayrıca aniden ortaya çıkan covid-19 pandemi sürecinin eğitim-öğretimi kökten değişikliğe götürmesi, görev yapmakta olan Almanca öğretmenlerinin eğitim-öğretim uygulamalarında sorunlarla karşılaşmalarına neden olmuştur. Örneğin Tanrıku ve Gül’e (2020) göre “öğretmenler teknolojiyi kullanmak istemekte fakat sağlanan imkânlar yetersiz olduğunda eğitim öğretimde aksaklıklar oluşmaktadır”(s.235). Bu ifadeler Almanca öğretmeni adaylarının mesleklerini uygulama sürecinde karşılaştıkları sorunlarla yüzleşebilme ve sorunlara çözüm üretebilme becerilerine ihtiyaç duyacağını ispatı niteliğindedir. Öğretim sürecinin bir parçası olan bu becerilerin kazandırılmasına, Almanca öğretmenliği lisans programlarının oluşturulmasında yabancı dil olarak Almancanın öğretimi ile ilgili derslere ağırlık verilmesi ile katkı sağlanabilir. Almanca öğretmeni adaylarının bilgi ve bilişim çağında geçmişle kıyasla farklı becerilere sahip olması gerektiği her geçen gün daha da aşikâr olmaktadır. Bu konuda Özbek (2004) şunları dile getirir:

Çağdaş eğitimden anlaşılan, kendi kendine öğrenmeyi öğrenme, kaynaklara ulaşmayı, bilgiye ulaşmayı, bilgiyi kullanabilmeyi becerebilmeyi başarmaktır. Burada eğitim kurumları daha çok rehberlik hizmeti vermelidir. Gençlerin eleştirel düşüncüyü benimsediklerini, bilimsel düşünceyle yön bulduklarını, bilgiyi, akli rehber edindiklerini, görmeyi arzuluyor ve böyle bir eğitim atmosferine ulaşmayı bekliyoruz, özlüyoruz (s.24).

Yukarıdaki alıntıda çağdaş eğitim anlayışına ilişkin dile getirilen beklentileri, içinde yaşanan çağın ihtiyaçları ortaya çıkarmaktadır. Eryılmaz ve Uluyol’a (2015) göre bireylerin bilgi toplumuna uyum

sağlamaları ve 21. yüzyıl iş dünyasının taleplerini karşılayabilmeleri için 20. yüzyılın sadece bilgi ve diploma sahibi bireylerinden farklı olarak bazı becerileri edinmiş olmaları gerekmektedir. İş dünyası çalışanlardan sadece işlerini iyi yapmalarını değil, bunun yanında problem çözen, yaratıcı, sorumluluk sahibi, üretken, iletişimi güçlü, sosyal becerilere sahip ve kendini yönetebilen bireyler olmalarını beklemektedir. 21. yüzyıl becerileri olarak adlandırılan bu tür becerileri bireylerin kazanması ve bu amaca yönelik olarak söz konusu becerilerin eğitim programlarına entegre edilmeleri önemlidir. Ayrıca bu becerilerin ölçülebilmesi gerektiğinden söz konusu beceriler ile bireylere kazandırılacak standartlar saptanmalı ve bunlara göre uygun ölçekler oluşturulmalıdır (s.222). Bu sayede Almanca öğretmeni adaylarına öğretim sürecini öğrenenler için nitelikli hale getirebilme yetkinliğinin kazandırılması yolunda adımlar atılmış olacaktır.

Yapılandırmacı öğrenme ortamının ana unsuru olan öğrenenler demokratik bir sınıfta gündelik yaşam sorunlarının karmaşıklığının üstesinden gelerek yaşam boyu faydalanacakları bilgileri yapılandırır. Öğrenme içeriği ile etkileşime girerek bütünü öğelerini yorumlarlar ve bu öğelerden anlamlı bilgiyi yapılandırır. Öğrenenlerin derinlemesine araştırma yaparak bilgiyi içselleştirebilmesi önemlidir. Neden ve nasıl öğreneceği öğrenenin ne öğreneceğinden daha önemlidir. Kısa zamanda çok bilgi aktarılması yerine az bilginin derinlemesine işlenmesi gereklidir (Erdem ve Demirel, 2002, s.84). Almanca öğretmeni yetiştirme sürecinde Almanca öğretmeni adaylarının yaşam boyu öğrenme becerisini kazanmaları, yapılandırmacı öğrenme kuramına dayalı öğrenim ve öğretim ile ilgili yaklaşımların beklentileri arasında yer almaktadır. Güleç, Çelik ve Demirhan'a (2012) göre yaşam boyu öğrenmeyi daha önceki eğitim kavramlarından ayıran noktalar bireyi merkeze alan bir yaklaşımın benimsenmesi, okul dışında gerçekleşecek öğrenmeye önem verilmesi, okulun rolünün değiştirilmesi, eğitimde devletin ağırlığının azaltılması, buna karşın sosyal tarafların güçlendirilmesi ve eğitimin belirli bir zamanla sınırlanmaması gerektiğidir (s.35). Bu beklentilerin hem alan eğitiminin hem de meslek bilgisinin gereksinimlerine yönelik olduğu dikkate alındığında her iki kategoride yer alan derslerin kazanımları arasında yaşam boyu öğrenme becerisinin bulunması Almanca öğretmeni adayları için faydalı olabilecektir. Bunun yanında güncel yabancı dil öğretim yöntemleri ve yaklaşımları ile ilgili derslerin, oluşturulacak olan Almanca öğretmenliği lisans programlarında yer alması nitelikli Almanca öğretmeni yetiştirme sürecinin bir gerekliliği olarak ortaya çıkmaktadır.

4.Sonuç

Eğitim fakülteleri bireysel becerileri geliştirilmiş, gereken genel kültür, alan ve meslek bilgisine sahip, milli ideallere bağlı, kendini mesleğine adanmış, demokrasiye inanan, öğrencilerine model olacak ve onları Türkiye'yi çağdaş medeniyet seviyesinin üstüne çıkaracak niteliklerle donatacak öğretmenler yetiştirmeyi amaçlar. Bu amaçlara ulaşılması, öğretmen adaylarının gerekli olan bilgi ve becerileri içeren, Türkiye'ye özgü ama uluslararası standartlara uygun bir öğretmen eğitimi programının uygulanması ile gerçekleşebilir (Özcan, 2011, s.59). "Programlar; belli aralıklarla güncellenmeli, çağın gereklerine uygun bir biçimde değiştirilmelidir. Planlı bir şekilde geleceğe dönük bir tarih belirlenerek, periyodik olarak program revizyonları yapılmalıdır" (Kızılcıoğlu, 2005, s.135). Almanca öğretmeni yetiştirme sürecinde uygulanan program ile ilgili güncel gelişmelerin en önemlilerinden birisi 2018 yılında uygulamaya konulan Almanca öğretmenliği lisans programıdır. Bu program birtakım yenilikleri ve eleştirileri beraberinde getirmiştir. Söz konusu programda öğretmenlik meslek bilgisi derslerinin ön plana çıkarılıp alan eğitimi derslerinin oranının azaltılması, eleştiri konusu olabilecek bir değişikliktir. Çünkü Almanca öğretmenlerinin eleştirilen Almanca dil becerilerinin geliştirilebilmesi için başvuru olan bu kategorideki derslerin oranının azaltılması, yabancı dil olarak Almanca öğrenimi ve

öğretimiyle ilgili sorunların devam etmesine ve hatta artmasına sebep olabilecek bir değişikliktir. Özdemir'e (2021) göre bu tür değişiklikler programı uygulayan akademisyenlerin farklı stratejileri uygulamalarını gerektirmektedir. Söz konusu stratejilerden birisi dil becerileri kazandırmayı amaçlayan dersler dışında kalan alan eğitimi derslerinin, Almanca öğretmeni adaylarının dil becerilerinin geliştirilmesi amacıyla göre şekillendirilmesidir (s.110). Burada dikkate edilmesi gereken nokta Almanca öğretmeni adaylarının Almanca dil becerilerini geliştirirken bu derslerin tek amacı haline gelmemesi, söz konusu derslerle ulaşılabilecek diğer amaçlar arasında yer almasıdır.

Yaşanan gelişmelerdeki hızlilik, öğretmenlik programlarının güncellenmesinde yansımaları bulmaktadır. Güncellenen programlardaki değişiklikler olumlu ve olumsuz yönleri ile tam olarak ele alınmadan yaşanan gelişmeler programlarda yeni değişiklikleri dayatmaktadır. 2018 öğretmen yetiştirme lisans programlarının uygulamaya konulmasının ardından 2020 yılında YÖK yetki devri kararı ile öğretmen yetiştirme lisans programlarının oluşturulmasını eğitim fakültelerine bırakmıştır. Değiştirilen öğretmen yetiştirme lisans programları mezun öğretmenlerin farklı becerilerle öğretmenlik mesleğini icra etmelerine neden olmaktadır. Bunun yanında kısa aralıklar ile öğretmen yetiştirme lisans programlarının oluşturulması konusunda yapılan değişiklikler, sonuçları görülmeden yeni değişikliklere gidilmesi anlamına gelmektedir, dolayısıyla bu durum yapılan yetki devrinin olumsuz tarafları arasında yer almaktadır. Ayrıca yetki devri kararı farklı sorunları da beraberinde getirebilecektir ve söz konusu sorunlar büyük bir olasılıkla oluşturulacak programların uygulanma sürecinde görünür hale gelecektir. Almanca öğretmeni yetiştirme sürecini etkileyen birçok faktör olması nedeniyle ortaya konulan çözüm önerilerinin başka sorunları beraberinde getirmesi günümüz dünyasının gerçekliklerinden birisidir. Bu sorunlara araştırmalarda, sempozyumlarda ve akademik tartışmalarda cevap aranması gelişmelere ve değişimlere uygun Almanca öğretmeni yetiştirebilme hedefine ulaşma isteğinin kaçınılmaz bir sonucudur. Yapılan yetki devrinin uzun süreli bir uygulama olarak hayata geçirilmesi, öğretmen yetiştirme lisans programlarının oluşturulmasına yönelik birçok eleştirinin giderilmesini sağlayabilecektir. Burada öne çıkan gelişme eğitim fakültelerinin, yetki devri kararı ile rekabetçi ve öğretmen yetiştirme sürecinde ekolleşmeyi öne çıkaran programlar oluşturma fırsatını yakalamasıdır. Çalışmada YÖK'ün yetki devrinin var olan eleştirileri gidermeye yönelik olduğu ve program oluşturma sürecine yenilik kattığı sonucuna varılmıştır. Son yıllarda yapılan program düzenlemelerinin eleştirilecek taraflarının olmasına karşın öğrenen merkezli ve Alman dili eğitimi anabilim dallarının özgünlüklerini göz önünde bulundurmalarına izin veren bir yapıya sahip oldukları belirlenmiştir.

Çalışmada Almanca öğretmenliği lisans programına yansıyan güncel yaklaşımlar üzerinde de durulmuştur. Programların oluşturulmasında ve yetki devri kararında Bologna sürecinin ve yapılandırmacı öğrenme kuramının dikkate alındığı ve bunun amacının çağdaş eğitim anlayışına göre öğretmen yetiştirme sürecini şekillendirmek olduğu sonucuna varılmıştır. Erişkon Cangil'a (2003) göre çağdaş eğitim anlayışı okul dışında ve hayatları boyunca bireylerin öğrenmeye devam etmelerini amaçlamaktadır. Kendi kendine öğrenme yaklaşımının öne çıkması ile birlikte bireylere öğrenmeyi öğreten, bilgiye ulaşmayı gösteren, bireyin öğretimin merkezinde bulunduğu eğitim anlayışında, yabancı dil öğretmenleri öğrencilerini bu koşullara göre yetiştirmeyi amaçlamalıdır (s.289). İçinde yaşanan bilgi çağı bireylerin yaşamlarında başarılı olabilmeleri için bu koşullara göre yetiştirilmelerini zorunlu hale getirmektedir. Özcan (2011) bilgi çağı ile beraber her türlü bilgiye her zaman ulaşılabilecek bir dönemin başladığını söyler. Bu çağda sorun bilgiye ulaşmak değil, en doğru ve yararlı bilgiyi bulabilmektir. Öğretmen adayları belli bir alanda en yeni ve en doğru bilgilere erişebilecek araştırma,

teknoloji ve eleştirel düşünme yeteneğine sahip olmalı ve bu bilgiyi nasıl öğreteceğini de bilmelidir (s.102). Dolayısıyla oluşturulacak olan Almanca öğretmenliği lisans programlarında yaşam boyu öğrenme, araştırma yapma ve eleştirel düşünme gibi 21.yüzyıl becerilerinin gözetilmesinin nitelikli Almanca öğretmeni yetiştirimi için bir gereklilik olduğu ifade edilebilir. Ayrıca covid-19 pandemi süreci ile birlikte bütün eğitim kademelerinde uygulamaya konulan uzaktan eğitim yaklaşımı yabancı dil olarak Almanca öğretimi sürecinde de öne çıkmıştır. Bu durum bilişim teknolojileri ve uzaktan eğitim ile Almanca öğretimi konularında donanımlı Almanca öğretmeni yetiştirme amacının, Almanca öğretmenliği lisans programlarının içeriğinin oluşturulmasında dikkate alınmasını gerekli hale getirmiştir.

Kaynakça

- Atanur Baskan, G. (2001). Öğretmenlik Mesleği ve Öğretmen Yetiştirmede Yeniden Yapılanma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 16-25.
- Atanur Baskan, G., Aydın, A. ve Madden, T. (2006). Türkiye'deki Öğretmen Yetiştirme Sistemine Karşılaştırmalı Bir Bakış. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (1), 35-42.
- Aziz, A. (2013). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri* (7.baskı.). Ankara: Nobel.
- Balcı, T. (1991). Der Fremdsprachenunterricht in der Türkei-Methodische und lerntheoretische Überlegungen. *Ankaraner Beiträge zur Germanistik* (S.133-139).
- Bülbül, M. (2021). Eğitim ve Felsefe İlişkisi Üzerine. *Turkish Studies-Social Sciences*, 16(2), 485-502.
- Darancık, Y. ve Uslu, D. (2016). Almanca Öğretmenliği Bölümlerinde Verilen Formasyon ve Alan Derslerinin İlk ve Ortaöğretime Uygunluğu. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4 (26), 218-240.
- Demirel, Ö. (2011). *Eğitimde Program Geliştirme* (16. baskı.). Ankara: Pegem Akademi.
- Erdem, E. ve Demirel, Ö. (2002). Program Geliştirmede Yapılandırmacı Yaklaşım. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23, 81-87.
- Erişkon Cangil, B. (2003). Evrensel Değerler Işığında Ülkemizde Yabancı Dil Öğretmenlerinin Yetiştirimi. A. Çağlar ve E. Yılmaz (Ed.), *2000'li Yıllarda Lise Eğitime Çağdaş Yaklaşımlar Sempozyumu Bildiri Metinleri İçinde*, 8-9 Haziran 2002 İstanbul (s.283-290).
- Eryılmaz, S. ve Uluyol, Ç. (2015). 21. Yüzyıl Becerileri Işığında FATİH Projesi Değerlendirmesi. *GEFAD/GUJGEF*, 35(2), 209-229.
- Güleç, İ., Çelik, S. ve Demirhan, B. (2012). Yaşam Boyu Öğrenme Nedir? Kavram ve Kapsamı Üzerine Bir Değerlendirme. *Sakarya University Journal of Education*, 2 (3), 34-48.
- Gündoğdu, M. (2007). *Almanca Öğretiminin Temel İlkeleri*. İstanbul: Kare Yayınları.
- https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Yeni-Ogretmen-Yetistirme-Lisans-Programlari/Almanca_Ogretmenligi_Lisans_Programi.pdf. (Erişim Tarihi: 27.08.2020).
- <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/egitim-fak%C3%BCltelerine-yetki-devri.aspx> (Erişim Tarihi: 01.07.2021).
- Kılıç Özmen, Z. (2019). 2018 Sınıf Öğretmenliği Lisans Programının Değerlendirilmesi. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 9 (2), 521-548.

- Kınsız, M. (1996). Yükseköğretimde Yabancı Dil Geliştirme Programları ve Sorunları. *Tagungsbeiträge des V. türkischen Germanistik-Symposiums*.1-2 Juni 1995 -Eskişehir (s.108-118).
- Kızılçaoğlu, A. (2005). Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırma Sürecine İlişkin Eleştiriler ve Öneriler. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (14), 132-140.
- Özbek, Y. (1991). Vorschläge zur Vereinheitlichung der germanistischen Magister- und Promotionsstudiengänge in der Türkei, *Ankaraner Beiträge zur Germanistik* (s.43-49).
- Özbek, Y. (2004). *Sağlıklı Eğitim Sağlıklı Toplum*. Konya: Çizgi.
- Özcan, M. (2011). *Bilgi Çağında Öğretmen Eğitimi, Nitelikleri ve Gücü*. Ankara: Önka.
- Özdemir, A.Y. (2021). 2018 Yılında Uygulamaya Konulan Almanca Öğretmenliği Lisans Programının Değerlendirilmesi. G. Gürçay (Ed.), *Karadeniz 6. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresi Bildiri Metinleri İçinde, 5-6 Haziran 2021 Sinop* (s.98-112). UBAK.
- Polat, T. ve Tapan, N. (2013). Almanca Öğretmeni Yetiştirme Süreci Üzerine Düşünceler. In: S. Uysal Ünalın, N. Tanış Polat, M. T. Öncü (Hrsg.), *Von Generation zu Generation: Germanistik-Festschrift für Kasım Eğit zum 65. Geburtstag* (S.255-260). İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi.
- Sakarya Maden, S. (2011). Yükseköğretim Yeterlilikler Çerçevesi Işığında Türkiye'deki Almanca Öğretmenlerinin Yetiştirme Sürecine Bir Bakış. A. O. Öztürk, Z. Gümüş, N. Dellal Akpınar (Ed.), *Alman Dili Edebiyatı ve Kültürü Üzerine Araştırmalar Prof. Dr. Hüseyin Salıhoğlu Armağanı İçinde* (s.151-171). Ankara: Barış Kitap.
- Tanrıkulu, L. ve Gül, H. S. (2020). Türkçe, İngilizce ve Almanca Eğitiminde Kullanılan Teknolojik Ürünlerin Karşılaştırılması. In: T. Balcı, A. O. Öztürk ve M. Aksöz (Ed.), *Schriften zur Sprache und Literatur IV* (s.227-242). London&İstanbul: Ijopoc Publication.
- Tapan, N. (1993). 20. Yüzyıl Almanca Öğretiminde Yöntem Arayışları. *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 8, 191-206.
- Tapan, N. (2001). Eğitimde Yeniden Yapılanma Çerçevesinde Almanca Öğretmenlerinin Yetiştirme Sürecine Eleştirel Bir Bakış. *Alman Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 13, 41-56.
- Ulubey, Ö. ve Başaran, S. (2019). 2018 Öğretmen Yetiştirme Lisans Programlarının Değerlendirilmesi. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Çalışmaları Dergisi*, 9(2), 263-300.
- Uslu, Z. (2006). Almanca Öğretmenliği Lisans Programına İlişkin Öğrenci Görüşleri Işığında 2006-2007 Öğretim Yılında Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi-Dicle Üniversitesi Örneği. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2(32), 169-185.
- Yaman, İ. (2018). 2006 ve 2018 İngilizce Öğretmenliği Lisans Programları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Değerlendirme. *EKEV Akademi Dergisi*, 22 (76), 149-164.
- Yılmaz, M., Yener, Y. ve Yılmaz, B. (2021). 2007 ve 2018 Sınıf Öğretmeni Yetiştirme Programlarının Karşılaştırılması ve Yeni Programa Öneriler. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(2), 918-932.
- YÖK. (2007). *Eğitim Fakültesi Öğretmen Yetiştirme Lisans Programı*. <https://www.yok.gov.tr/Documents/Yayinlar/Yayinlarimiz/egitim-fakultesi-ogretmen-yetistirme-lisans-programlari.pdf> (Erişim Tarihi: 27.08.2020).

YÖK. (2010). *Yükseköğretimde Yeniden Yapılanma: 6 Soruda Bologna Süreci Uygulamaları*.
https://uluslararasi.yok.gov.tr/Documents/yay%C4%B1nlar/yuksekogretimde_yeniden_yapilanma_66_soruda_bologna_2010.pdf (Erişim Tarihi: 07.07.2021).